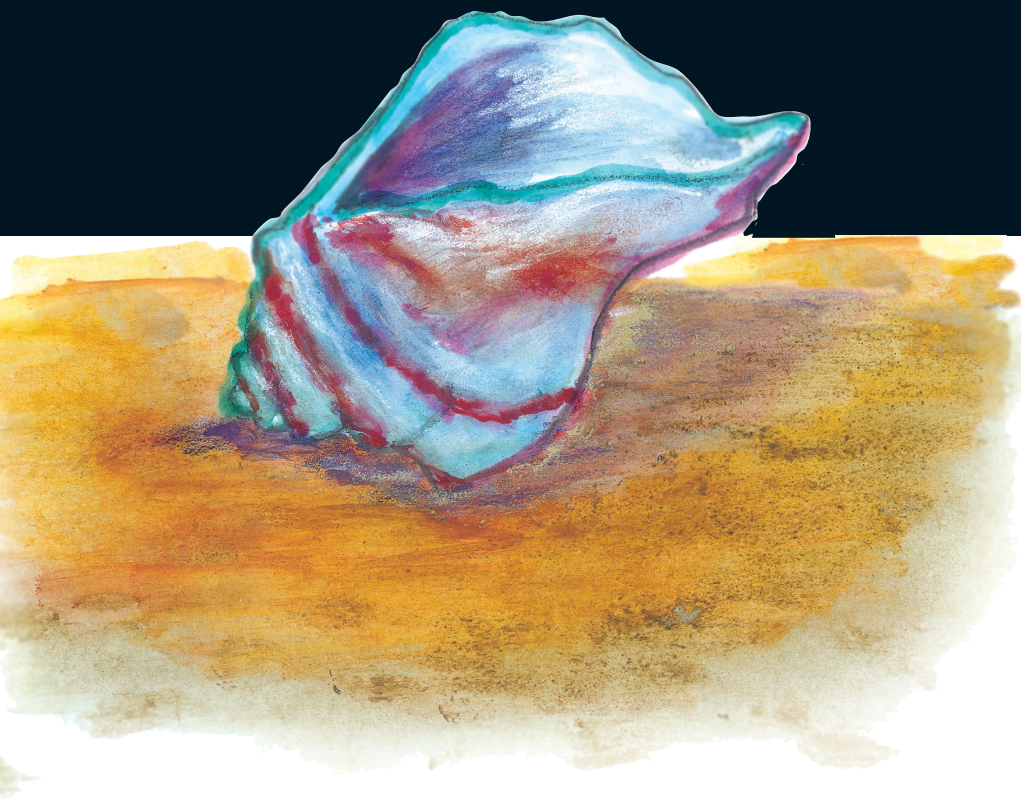

Marta Alòs

DM
COLLECCIO
LO MARRACO

Cartes a la meva mare

Pagès editors

CARTES A LA MEVA MARE
Els camins de l'ombra
—

Col·lecció
LO MARRACO
97

MARTA ALÒS

Cartes a la meva mare
Els camins de l'ombra

Pròleg de
JOSEP BORRELL

Pagès editors

LLEIDA, 2009

© Marta Alòs i López, 2002
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S.L., 2009
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.com

Disseny de la coberta: Mercè Trepà

Primera edició digital (pdf): novembre de 2009
Aquesta edició correspon als continguts de la segona edició (reimpressió)
en format paper, de abril de de 2002

ISBN: 978-84-9779-855-6

Made in Spain

“Les persones desapareixen en el moment
que ens són més necessàries.
Però, per als vivents,
l’agermanament fatal
de l’amor i la mort
és humanament inconcebible”

Josep PLA
El quadern gris

CARTA A LA MARTA A.

Estimada Marta,

No tens por de tanta sinceritat? I de l'obsenitat? Em dius que et calia reconciliar amb la memòria de l'ésser estimat. Reconciliar-te amb els propis fantasmes, sublimar-ne el record. És cert, el dietari n'és una bona fórmula literària, com ho és el llibre d'hores, el llibre de sentències i màximes, d'aforismes; en definitiva, els llibres que més pertanyen a l'esfera del personal, com són els epistolaris. Crec que, en aquest cas si més no, estaràs d'acord amb mi que hom, primer, escriu per a un mateix i després per als altres —i encara per a aquells lectors virtuals que hom imagina ideals *partenaires*—, i que, per tant, l'exercici literari —tota pràctica artística, al capdavant— té un reconsagrat component narcicista. O diries, potser, que escriure ben mirat és un acte de contrició, Marta? L'art i la literatura sempre han servit certament d'exorcisme contra els fantasmes interiors. Però també, per sublimar, per retenir el temps millor, per fixar com ho fa la pintura o l'escultura, potser millor la música, imatges, persones, afectes, emocions en general, que s'han esfumat o estan a punt d'esvair-se amb el temps que no perdona immisericorde ningú.

La mort de la mare quan tot just aprens a viure és una mort terrible. Que t'hagis hagut d'enfrontar cara a cara, no amb la mort sinó amb la mort més íntima, quan només es tenen ulls per a immensos horitzons blaus!

T'has de fer gran quan menys et toca! Has d'anorrear tan impúdicament i per força tantes etapes vitals!, que sempre et semblarà com si amb la mort prematura, s'hagués fet impossible l'alegria, la imaginació, les carantaines o el somni, allò tan preuat de tot infant.

Aquests retalls de records evocadors del drama personal necessàriament han de ser lírics. Vull dir que per força les proses han de deixar transparentar, malgrat la contenció del qui escriu —escriure també és una brida a la llàgrima, oi Marta?—, aquesta tendra i alhora aspriva nuesa de l'ànima. Han de ser com aquest espillon et palpes el teu despullament. Diu la narradora, que no és altra que tu, Marta, que ha estat el *sentiment tràgic de la vida* el que l'ha empès a escriure. Com deia Gide esplèndidament, Marta, sempre s'escriu sobre la felicitat quan no es té. Escriure, que també és un dels teus temes de reflexió d'aquestes cartes, és una teràpia contra el dolor. Reviure la pèrdua i el dol a través de l'escriptura no deixa de ser una forma de reinventar l'ésser estimat, de tornar-lo a fer present, per més que les paraules no acabin de ser mai les justes i les precises. Ara, com reflecteix, però, tot un caràcter la manera d'escriure! S'ha de ser valent per ser tan sincer, Marta, tu que vares aprendre a dir mentides tan aviat. Valenta o vés a saber què, perquè sabem que les confidències són justament això, confidències.

El llibre que tindran a les mans les lectores i els lectors, en fi, és un acte necessari d'exhibicionisme, no pas moral (per més que ens confessis la teva poca inclinació a creure en la institució que dicta el bé i el mal), sinó —deixa-m'ho dir— sentimental. Ja t'he dit que és lícit a la literatura *donar llum a les cambres fosques* de la vida de les persones. I més quan a la cambra fosca hi ha no només la mare, sinó una nena plegada entre

els llençols o a dins de les tecles del piano. Escriure denota un caràcter. Escriure d'una manera o altra, amb un estil determinat, pot ser una tria o una impostura. La senzillesa expressiva, la modulació de la veu talment aquell infant dolençant, el fragmentarisme de les prosas, la poeticitat de la mirada o el glatir enyorívol, melancòlic, del discurs, en tu Marta i aquí, són més un caràcter que una tria. És a dir que si Telemann (o els passatges de Balzac, de Salinas, de Susanna o d'Storni) són a prop teu, no és pas per casualitat. Com no ho és que t'enamoris de tot el que s'assembla a uns ulls ametllats.

Afectuosament.

Josep BORRELL

Finalment, mare, avui m'he decidit: he anat a la llibreria i he comprat el quadern. Havia de ser un quadern especial, amb fulls on es pogués lluir el que hi anés escrivint. És, potser, per això que he estat més de mitja hora triant i remenant: aquest és massa gran, aquest té els espais massa amples. Al final, m'he decidit pel més senzill: una llibreta d'espiral amb els fulls quadriculats. Ara ja puc escriure't. Ara t'escriuré. Potser serà com una travessa del baobab: lenta i pesada.

*

Em vaig oblidar d'explicar-te que també havia comprat un bolígraf. D'aquells que escriuen com les plomes. Em va passar el mateix que m'havia passat abans amb el quadern. N'hi havia tants i de tan variats sentiments d'escriptura, que no sabia pas quin triar. Tanmateix, em vaig enamorar d'un que em pessiga els dits i que em fa fer la lletra més lletja del que ja acostumo a desdibuixar.

*

Un mes llarg han dormit, quadern i bolígraf, al calaix dels dubtes, de les pors. Temia començar el primer full amb paraules inadequades. Temia que, després de tant temps de només imaginar-te, les meves paraules et

sonessin a les d'una estranya. Avui, però, quan menys m'ho pensava, he obert el quadern i he deixat anar la tinta del bolígraf nou. Un mes per a dir-te que havíem d'establir un diàleg. Jo parlant i, a l'altra banda del cordó umbilical, tot allò que forma part d'un buit.

*

Avui he llegit un proverbi oriental en un llibre de l'Antoni Dalmau: "Mai no moriràs del tot mentre encara resti algú que recordi el teu nom." I jo afegiria: "I el teu somriure i els teus ulls i els teus gests i els teus silencis i, fins i tot, el buit de la teva absència."

*

A voltes em sento tan petita que, quan contemplo el meu fill, penso: "Estic realment davant del meu fill? Tant ha pogut créixer aquell menut de cabells arrissats?" Em pregunto com m'han pogut passar tan de pressa els dies, els mesos, els anys, quan els estius al barri de Sant Llorenç eren inabastables. I jo amb la majoria dels fulls de la meva vida en blanc!

*

Em mirava amb cara de llàstima aquelles pobres dominiques i se'm deuria de notar força. Les més grans ens havien fet creure que, quan professaven, els tallaven el pit.

*